

Tartu Ülikool
Sotsiaalteaduste valdkond
Haridusteaduste instituut
Humanitaar- ja sotsiaalsainete õpetamine põhikoolis õppekava

Cristijanne Manninen & Elis Rosenthal
ÕPETAJAKOOLITUSE ÜLIÕPILASTE ARVAMUSED OMA INGLISE KEELE TASEME
KOHTA NING VÕIMALUSTE JA VAJALIKKUSE KOHTA INGLISE KEELE
ARENDAMISEKS VÄLJASPOOL ÜLIKOOLI
Bakalaureusetöö

Juhendaja: inglise keele algõpetuse nooremlektor Kristel Ruutmets

Tartu 2022

Kokkuvõte

Õpetajakoolituse üliõpilaste arvamused oma inglise keele taseme kohta ning võimaluste ja vajalikkuse kohta inglise keele arendamiseks väljaspool ülikooli

Bakalaureusetöö eesmärk oli välja selgitada Tartu Ülikooli õpetajakoolituse üliõpilaste arvamused oma inglise keele taseme ning õpingutevälise inglise keele arendamise võimaluse ja vajalikkuse kohta. Uurimisprobleemiks oli tõsta teadlikkust õpetajakoolituse üliõpilaste inglise keele oskuste kohta ja mõista, kas õpinguteväline inglise keele arendamine on vajalik. Veebipõhisele küsimustikule "Küsitlus inglise keele arendamise võimaluse ja vajalikkuse kohta väljaspool ülikooli" vastas 143 õpetajakoolituse üliõpilast. Tulemustest selgus, et üliõpilased hindasid oma praegust inglise keele taset kõrgemaks kui gümnaasiumi lõpus ja piisavaks igapäevases suhtluses. Lisaks leidis üliõpilasi, kes tundsid vajadust õpinguteväliselt oma inglise keele oskust veel arendada. Samuti toodi välja võimalusi inglise keele arendamise kohta, näiteks reisimine välismaale, ingliskeelse kirjanduse lugemine, ingliskeelse muusika kuulamine, sotsiaalmeedia kasutus, sarjade/filmide vaatamine ingliskeelsete subtiitritega ja sõpradega näost-näku suhtlemine.

Võtmesõnad: inglise keel, inglise keele arendamine, kooliväline õppimine, üliõpilaste arvamused

Abstract

Student Teachers' Opinions on Their Level of English and Opportunities and Necessity to Develop their English Outside University Studies

The aim of the bachelor's thesis was to find out student teachers' opinions on their level of English and opportunities and necessity to develop their English outside studies. The research problem was to acknowledge whether student teachers' English needs developing outside of studies. 143 student teachers replied to an online questionnaire "English development opportunities and necessity outside of university studies". The results showed that the students evaluated their current level of English higher than at the end of high school and considered it sufficient for everyday communication. There were, however, some students who felt the need to develop their English outside university studies. There were also opportunities to develop

English, for example, traveling abroad, reading English literature, listening to music in English, using social media, watching movies/shows with English subtitles and communicating with friends face-to-face.

Keywords: English, developing English, extramural studying, students' opinions

Sisukord

Kokkuvõte	2
Abstract	2
Sissejuhatus	5
Teoreetiline ülevaade	6
2. Metoodika	15
2.1. Valim	15
2.2. Andmekogumine	16
2.3. Andmeanalüüs	17
3. Tulemused	17
Arutelu	24
Tänusõnad	26
Autorsuse kinnitus	26
Kasutatud kirjandus	28
Lisa 1. Küsimustik	
Lisa 2. Võimalused inglise keele arendamiseks väljaspool ülikooli õppekavade lõikes.	

Sissejuhatus

Tänapäeva ühiskonnas puututakse inglise keelega igapäevaselt kokku: haridusasutustes, tööl, kodus ning tänavapildis. Eesti võõrkeelte strateegia lõpparuandes (2009-2017) on välja toodud, et enamuse õpilastest valib A-võõrkeelena inglise keele ja 2016/2017 õppeaastal tegi seda 94,8% eesti keelt kõnelevatest statsionaarses õppes osalevatest õpilastest (Eesti Võõrkeelte strateegia 2009-2017..., 2017). Gümnaasiumi riikliku õppekava järgi tuleb A-võõrkeele puhul saavutada gümnaasiumi lõpuks B2 tase (Gümnaasiumi riiklik õppekava, 2011a). Samas võib oletada, et osa gümnaasiumilõpetajatest vastavat keeletaset ei saavuta.

Kool pole ainuke koht, kus õpilased inglise keelt kasutavad. Tänapäeval on enamuse kodudes arvutid või nutitelefonid, mille kaudu interneti avarustes ringi liigutakse. Euroopa keeleoskuse uuringu (2012) põhjal selgus, et kõige rohkem kasutavad õpilased väljaspool kooli inglise keelt internetis suhtlemiseks või sõpradele kirjutamiseks ning avaliku meedia vahendusel kasutatakse inglise keelt kõige rohkem ingliskeelsete laulude kuulamisel ning veebilehtede külastamisel. Suur osa õpilaste inglise keelega kokkupuutumisel on ka arvutimängude mängimisel ning ingliskeelsete filmide ja muude teleprogrammide vaatamisel. Roonurme (2021) poolt läbiviidud uurimuses otsiti seoseid ingliskeelsete arvutimängude mängimise ning inglise keele õppe edukuse vahel. Tulemustest ilmnes, et õpilaste õppe edukus ei erinenud olulisel määral, kuid nendel õpilastel, kes arvutimänge mängisid, oli inglise keeles kuulamise osa oskus parem (Roonurm, 2021). Eelnevast saab järeldada, et õpilastel on kokkupuude inglise keelega nii koolis kui ka kodus keskkonnas.

Ülikooliteed alustades puutub üliõpilane samuti kokku võõrkeelega. Tihti peale on selleks inglise keel, mida tuleb kasutada andmebaaside kasutamisel, artiklite tõlkimisel ning lõputöös materjali otsimisel. Kutsestandardi (Õpetaja, tase 6 ja 7) kohaselt peavad õpetajakoolituse üliõpilased ülikooliõpingute järgselt omama B2 taset ühes võõrkeeles (Kutsestandard. Õpetaja ..., 2020). Tartu Ülikooli erinevatel õpetajakoolituste õppekavadel on inglise keele oskuse vajalikkust mainitud erinevalt. Näiteks klassiõpetaja õppekava üheks õpiväljundiks on, et üliõpilane oskab suhelda inglise keeles ning I ja II kooliastme inglise keele õpetaja lisaeriala valinud üliõpilastelt eeldatakse inglise keele oskust vähemalt C1 tasemel. Nii põhikooli mitme aine õpetaja, võõrkeeleõpetaja ja teiste sarnaste õpetajakoolituste õppekavade puhul on mainitud, et teiseks vajalikuks keeleks õppekaval on inglise keel (Tartu Ülikool, 2021c).

Õpetajakoolituse üliõpilaste inglise keele tase ja õpinguteväline inglise keele arendamine 6

Lisaks õppekavadele, mis sisaldavad inglise keelega seotud õppeaineid, on üliõpilastel võimalik võõrkeeleskusi praktiseerida, kasutades ülikooli poolt pakutavat võimalust Erasmus+ programmiga välismaal õppimiseks. Välisstudengite peamiseks suhtluskeeles on inglise keel, sest üliõpilasi on mitmetest eri riikidest. Samuti on Eestisse tulnud välisstudengitega suhtlemisel suhtluskeeles inglise keel. Rahvusvaheline õpiränne eeldab, et üliõpilase keeletase peab olema vastav õppeasutuse poolt nõutavale (Tartu Ülikool, 2021b).

Eelnevast saab järeldada, et inglise keele oskus on igapäevaselt vajalik nii ülikooliõpinguteks kui ka oluline pädevus õpetajaametis edukaks toimetulemiseks. Kutsestandard (Õpetaja, tase 6 ja 7) sätestab ühe võõrkeeleskuse B2 tasemel, samas pole teada, mis hinnangu annavad õpetajakoolituse üliõpilased oma inglise keele tasemele ning millised on nende arvamused vajalikkuse ja võimaluste kohta inglise keele täiendamiseks väljaspool ülikooli. Sellest tulenevalt on uurimisprobleemiks tõsta teadlikkust õpetajakoolituse üliõpilaste inglise keeleskuste kohta ja mõista, kas õpinguteväline inglise keeles arendamine on vajalik.

Teoreetiline ülevaade

1. Nõuded inglise keeles tasemele gümnaasiumis ja õpetajakoolituse üliõpilastel

Võõrkeelele puutuvad Eesti õpilased koolis kokku juba esimesest kooliastmest peale kuni neljanda kooliastmeni välja. Võõrkeeles õppimisel on oluline keeles kasutamises oskus, mitte ainult keeles struktuuri (st grammatika) tundmine ning keeles õpetamisel lähtutakse kommunikatiivses õpetuses põhimõtetest ehk lähtutakse õppijast ning tema suhtlusesmärkidest (Euroopa keelesõppe raamdokument, 2007). Sealhulgas on oluline omandada keeles osaoskused – kuulamine, rääkimine, lugemine ja kirjutamine. Neljandas kooliastmes ehk gümnaasiumis on osaoskutes saavutamises eelduseks üheksa kohustuslikku A-võõrkeeles tundi nädalas. Gümnaasiumi riikliku õppekava lisa 2 (2011b) sätestab, et gümnaasiumi lõpuks omandab õpilane võõrkeeleskuse B-keelesoskustasemel. Kuna gümnaasiumis õpitakse B-keelesoskustasemel kahte võõrkeelset, on neil võõrkeeltes tase põhikoolis omandatud võõrkeeles tasemest. Näiteks kui õpilane saavutas põhikooli lõpus A-võõrkeeles keeles taseme B1.2, siis gümnaasiumi lõpuks omandab ta rahuldava õpitulemises korral B2.1 ning hea ja väga hea õpitulemises korral taseme B2.2 (Gümnaasiumi riiklik õppekava, 2011b).

Gümnaasiumi lõpetamiseks on vajalikud lõpueksamid, et hinnata õpilase kooli jooksul omandatud teadmisi ja oskusi. Gümnaasiumi lõpetades on kohustuslik sooritada ühe riigieksamina võõrkeele eksam B1 või B2 keeletasemel. Riigieksami asemel on võimalik sooritada ka rahvusvaheliselt tunnustatud keeleksam (*Cambridge Assessment English C1 Advanced*), mis on võrdsustatud riigieksamiga ning mille sooritamisel omandab õpilane keeletaseme C1 (Haridus- ja noorteamet, 2022a). Gümnaasiumi võõrkeeleksamid koosnevad nii kirjalikust kui suulisest osast ning nende abil hinnatakse õpilase erinevate keele osaoskuste taset. Riigieksami tulemuste viimase viie aasta statistika põhjal saab välja tuua, et Eesti keskmised inglise keele kui võõrkeele riigieksami tulemused on jäänud 70 punkti ümber 100-st (Haridus- ja Noorteamet, 2022b) ehk keskmiselt on saavutatud keeletase B1.

Gümnaasiumi lõpuks peab õpilane olema omandanud teatud pädevused, mille hulka kuulub ka suhtluspädevus ning mis aitavad õpilastel hakkama saada ülikoolis õpinguid jätkates. Suhtluspädevuse omandamine eeldab selget eneseväljendust nii ema- kui ka võõrkeeles. Tulevastele õpetajatele on varasemate kooliastmete jooksul saavutatud pädevused eriti olulised, et nad suudaksid oma teadmisi ja oskusi hilisemas õpetajatöös arusaadavalt õpilastele edasi anda.

Ülikooli lõpetamisel eeldatakse õpetajakoolituse üliõpilastelt inglise keele kui võõrkeele oskust teatud tasemel. Mitmete õppekavade üliõpilased (koolieelse lasteasutuse õpetaja, keeleõpetaja mitmekeelses koolis, klassiõpetaja, põhikooli mitme aine õpetaja, võõrkeeleõpetaja, õpetajaharidus) saavad õppekava lõpetamisel õpetaja kutse ning seetõttu peavad nad täitma kutsestandardi nõudeid, millest üks puudutab võõrkeeleoskust. Kutsestandardi õpetaja tase 6 või 7 järgi peab õpetaja oskama üht võõrkeelt tasemel B2 (Kutsekoda, 2020). B2 keeleoskustase eeldab, et üliõpilane mõistab keerukate abstraktsel või konkreettsel teemal tekstide ning erialase mõttevahetuse tuuma; suudab spontaanselt ja lodusalt vestelda inglise keeles; oskab luua mitmetel teemadel selget teksti ja selgitada oma vaatenurka. Sotsiaalpedagoogi kutsestandardi tase 6 eeldab ühe võõrkeele oskust B1 tasemel ning vastav tase peaks olema saavutatud neil üliõpilastel, kes õpivad õppekaval „Humanitaar- ja sotsiaalainete õpetamine põhikoolis“ ja kes tulevikus asuvad tööle sotsiaalpedagoogidena. Kutsestandardi lisas olev võõrkeele kompetents B1 keeleoskustase eeldab, et üliõpilane mõistab kõike olulist endale tuttavalt teemal; saab enamasti hakkama välisriigis kõnelemisega; oskab koostada lihtsat teksti; oskab kirjeldada kogemusi, sündmusi, unistusi ja eesmärke ning lühidalt põhjendada-selgitada oma seisukohti ja plaane.

Selleks, et saavutada Kutsestandardi nõuded, pakub Tartu Ülikool erinevatel antud töö raames uuritud õpetajakoolituse õppekavadel inglise keelega seotud õppeaineid erinevas mahus. Need üliõpilased, kes tulevikus hakkavad inglise keelt erinevatel kooliastmetel õpetama, õpivad inglise keelt arusaadavalt märksa suuremas mahus kui need üliõpilased, kes edaspidi inglise keele õpetamisega ei tegele. Näiteks bakalaureuseõppekaval “Humanitaar- ja sotsiaalainete õpetamine põhikoolis” pakutakse inglise keele suuna valinud üliõpilasele vähemalt 36 EAP ulatuses inglise keelega seotud aineid. Klassiõpetaja õppekava need üliõpilased, kelle lisaerialaks on inglise keele õpetamine esimeses ja teises kooliastmes, läbivad kohustuslikke ingliskeelseid õppeaineid 42 EAP mahus, millele lisanduvad erialane inglise keel, ingliskeelsed valikained ning lisaeriala praktika (3 EAP) sooritamine koolis. „Põhikooli mitme aine õpetaja” magistriõppekaval läbivad inglise keele ja kirjanduse aine üliõpilased 42 EAP hulgas inglise keele aineid (Õppekavad ja vastuvõtutingimused, 2022).

Ülikool võimaldab üliõpilasele ettevalmistuse õpitava eriala raames. Õppekavades on eraldi välja toodud inglise keelega seotud ained ning millisel moel üliõpilane inglise keelega kokku puutub. Lisaks ülikoolis õpitavale, peab üliõpilane ennast arendama ka väljaspool, et saavutada maksimaalselt hea tase võõrkeeles.

2. Õpingutevälise võõrkeeles/inglise keele mõiste

Inglise keele õppimisest ja arendamisest väljaspool kooliga seotud õpinguid on kirjutanud mitmed autorid (Benson, 2001; Reinders, 2020; Sundqvist, 2009), kes on võtnud kasutusele ka erinevaid mõisteid. Sundqvist (2009) keskendub oma töös õpingutevälisele inglise keelele (ingl *extramural English*) ning defineerib mõistet kui vabal ajal vabatahtlikult inglise keelega tegelemist väljaspool klassiruumi. Autori sõnul on tegemist nii öelda vihmavarju terminiga erinevate sarnaste mõistete kirjeldamiseks, näiteks klassiväline õppimine (ingl *out-of-class learning*), kooliväline õppimine (ingl *out-of-school learning*) ja vaba aja inglise keel (ingl *spare time English*). Tema loodud mõiste on oma uurimustes aluseks võtnud ka teised autorid (nt Coskun & Mutlu, 2017; Olsson, 2012; Schurz, 2022).

Lisaks Sundqvistile (2009) on klassivälist õppimist (ingl *out-of-class learning*) käsitlenud Benson (2001), kes leiab, et sedalaadi õppimine on tihedalt seotud enesejuhtimisega, st õpilase enda läbiviidud pingutusega õppida keelt ilma õpetajata. Sundqvist (2009) on leidnud, et

õpilased, kes tegelevad inglise keelt arendavate tegevustega väljaspool kooli, juhivad oma võõrkeele omandamist ehk nad tahavad keelt arendada.

Reinders ja Benson (2017) selgitavad lähemalt mõistet „õppimine väljaspool klassiruumi“ (ingl *learning beyond classroom*) ning toovad välja selle neli mõõdet (Reinders, 2020).

Täpsemalt on nendeks neljaks mõõteks 1) asukoht ehk kus toimub õppimine (väljaspool klassiruumi, peale tunde või iseseisvalt), 2) ametlikkus ehk millisel määral on õppetöö juhitud õppeasutuse poolt, 3) pedagoogika ehk millisel määral on õppetöösse kaasatud õpetaja, ja 4) kontroll ehk millisel määral on õppetöö õpilase enda juhitud või kellegi teise poolt juhitud (Reinders, 2020). Ülaltoodud aspektid on küll sõnastatud üldiselt ja õppeainete üleselt, kuid neid on edukalt võimalik seostada ka inglise keele õppimisega väljaspool klassiruumi.

Töö kirjutajad lähtuvad käesoleval juhul Sundqvisti (2009) definitsioonist mõistele õpinguteväline inglise keel, sest antud termin hõlmab ka teisi sarnaseid mõisteid. Õpingutevälise inglise keele all peetakse selles töös silmas inglise keele õppimist väljaspool ülikooli.

3. Võimalused inglise keele arendamiseks õpinguteväliselt

Võõrkeelt saab õppida nii klassiruumis kui ka väljaspool seda ning vajalikud on mõlemad, et maksimeerida võõrkeele õppimise kogemust (Nunan, 2014). Tänapäeval on inglise keele arendamiseks väljaspool ülikooli mitmeid erinevaid võimalusi. Tehnoloogia kiire arengu tõttu leidub mugavaid mooduseid ja vahendeid, mida varem ei olnud, nt digitaalsel kujul õppematerjalid või raamatud, taskuhäälingud ja internetiportaalide abil kättesaadavad sarjad ja filmid. Üliõpilastel on nende abil võimalik omal käel arendada kõiki keele osaoskusi.

3.1. Võimalused lugemis- ja kuulamisoskuse arendamiseks

Nii lugemis- kui ka kuulamisoskuse arendamisel on võimalik eristada **süvalugemist** või **süvakuulamist** (ingl vastavalt *intensive reading* ja *intensive listening*) ning vabal ajal toimuvat nõ ulatuslikku **lugemist** või **kuulamist** (ingl vastavalt *extensive reading* ja *extensive listening*). Anderson'i (2003) järgi puudutab süvalugemine lugemisoskuse arendamist lühikeste tekstilõikude detailse lugemise kaudu ning sellega on seotud tekstipõhiste ülesannete tegemine. Viimased võivad puudutada nii teksti keelt kui sisu. Süvakuulamise puhul on samuti tegu lühikeste helilõikude kuulamisega eesmärgiga kõigest või peaaegu kõigest kuulatavast aru saada. Seevastu **ulatuslik lugemine** (või nn kodulugemine) on pikemate lõikude või tekstide (nt raamatud, artiklid) lugemine nautimise ja/või uue informatsiooni omandamise eesmärgil. Kuna

ulatuslik lugemine ei toimu enamasti õppimise eesmärgil, siis pole peamine tähelepanu suunatud grammatika ja sõnavara arendamisele. Selle tagajärjel arenevad keelelised oskused ja teadmised juhuslikult, mitte tahtlikult. Väljaspool ülikooli inglise keele õppimisel on tavaliselt fookuses just ulatuslik lugemine, mitte süvalugemine. Sama puudutab ka **ulatuslikku kuulamist**, mida võib defineerida kui ükskõik millist kuulamisega seotud tegevust, mis võimaldab võõrkeele õppijatel saada kuulamisest naudingut ning sellest arusaamist (Renandya & Farrell, 2011). Vabal ajal kuulatakse tavaliselt pikemaid tekste. Nii ulatusliku lugemise kui kuulamise puhul pole eesmärgiks kogu tekstist detailselt aru saada, vaid mõista kuulatavat ja loetavat piisavalt, et teksti jälgida.

Uuringute põhjal on selgunud, et ulatuslikul lugemisel on mitmeid positiivseid kasutegureid ka võõrkeeleõppijatele. Day ja Robb (2015) leidsid, et selle tagajärjel tekkis võõrkeeleõppijatel positiivne meelestatus lugemise suhtes ning suurenes motivatsioon õppida antud võõrkeelt. Nunan ja Richards (2015) on aga arvamusel, et need, kes loevad laialdaselt õpitavas võõrkeeles, arendavad enda kuulamis-, rääkimis- ja kirjutamisoskust. Ka ulatuslik kuulamine võimaldab arendada võõrkeeleõppijate üleüldist kuulamisoskust. Vandergrift ja Goh (2012) lisavad, et efektiivse kuulamisoskuse arendamiseks on kolm põhilist printsiipi: mitmekesisus, sagedus ning kordamine. Viimane kehtib ka kuulamisoskuse arendamisel väljaspool ülikooliõpinguid.

Arvutimängude mängimine on üheks võimaluseks inglise keeles ulatusliku lugemise- ning kuulamise arendamiseks. Paljud arvutimängud on üles ehitatud kindla loo või taustaga, mis tähendab, et mängus edasi pääsemiseks peab mängija kas teksti lugema või kuulama (või mõlemat). Lisaks on suur hulk arvuti- ning videomänge just inglise keeles, mis eeldab, et mängija oskab mingil määral juba inglise keelt ning saab mängu mängides keelt edasi arendada. Ka Sundqvisti (2009) uurimusest, mis viidi läbi 9. kassi õpilaste hulgas, vanuses 15-16 aastat, selgus, et arvutimängude mängimine, kus pidi kasutama nii lugemist kui internetti, andis edukamaid tulemusi võõrkeele õppimisel kui näiteks sarjade või filmide vaatamine. Samuti leidis Coskun (2017) uurimuses 9-12 klasside seas, et kuulamine on üks rohkem kasutatud õpinguteväliseid tegevusi kui lugemine, kirjutamine või rääkimine.

Ulatuslik lugemine, näiteks raamatute, koomiksite või blogide lugemine, aitab võõrkeeleõppijal suurendada oma sõnavara ning kuna see on vabatahtlik lugemine õpingutevälistes tingimustes, siis lugejal on vaba voli valida enda jaoks sobiv lugemismaterjal.

Just pikemate tekstide lugemine on hea moodus oma sõnavara arendamiseks, võrreldes mittetekstilise meedia tarbimisega või kellegagi suhtlemisega (Cobb, 2007).

3.2. Võimalused kirjutamisoskuse arendamiseks

Võõrkeeles kirjutamisoskuse omandamiseks ja arendamiseks on vaja teada võõrkeelset sõnavara erinevas kontekstis. Zheng, Warschauer ja Yim (2017) on kirjutanud artiklis, et arvestades 21. sajandi muudatusi tehnoloogia osas, tuleb ka kirjutamisoskuse mõistet laiemalt defineerida. Nimelt, ei saa kirjutamisoskuse alla lugeda ainult seda, mis on paberile trükitud, vaid tehnoloogia arenguga tuleb arvestada ka teadmisi, oskusi ja strateegiaid, mis on vajalikud, et hakkama saada ning toime tulla ka üleüldise meedia kasutamisega (Zheng, Warschauer & Yim, 2017).

Tehnoloogia on tänapäeval kirjutamisoskuse arendamisel suureks abiks. Conroy (2010) kirjutab, et internetipõhisel võõrkeele õppimisel on positiivne mõju üliõpilaste akadeemilisele kirjutamisele, sest üliõpilased suudavad ja oskavad kasutada internetis kättesaadavaid vahendeid. Blogide, wikide, sotsiaalvõrgustike ning pilvepõhiste kirjutamistööriistadega on võimalik arendada oma inglise keele kui võõrkeele oskust huvi- ja eesmärgipäraselt. Sotsiaalmeedia vahendusel kirjutamine pakub inglise keele õppijatele võimaluse suhelda inglise keelt emakeelena kõnelevate inimestega, harjutamaks oma kirjakeelt motiveerival viisil (Zheng, Warschauer & Yim, 2017).

Üheks kasulikumaks võimaluseks oma kirjutamisoskuse arendamisel võib olla erinevate kirjutiste või lugude kirjutamine inglise keeles. Türgi üliõpilaste seas viidi läbi õpingutesisene uuring (Kirkgöz, 2012), mille käigus nad kirjutasid lühilugusid, et näha, mil moel arendab see nende inglise keelt kui võõrkeelt. Lisaks pidasid nad päevikut, et arutleda kirjutatu üle ja koostasid portfoolio, milles hoida oma kirjutisi. Uuringust selgus, et lühilugude kirjutamisel oli võõrkeele arendamisele positiivne mõju, sest arenes üliõpilaste grammatikaoskus, sõnavara ja loomingulisus (Kirkgöz, 2012). Lisaks lugude kirjutamisele on võimalik inglise keele kirjutamisoskust väljaspool ülikooliõpinguid arendada veel ingliskeelsete sõnumite saatmisega sõpradele, välismaistele interneti platvormidele kommentaaride jätmisega või välismaalastega internetis suhtlemisega.

3.3. Võimalused rääkimisoskuse arendamiseks

Võõrkeele õppimisel on rääkimise osaoskusel oluline roll. Krashen (1982) on kirjutanud, et keele omandamine toimub juhul, kui seda kasutatakse õigel eesmärgil ehk suhtlemiseks. Suhtlemiseks

ning rääkimisoskuse arendamiseks on mitmeid võimalusi. Kui võõrkeele õppija pole aktiivne suhtleja näost-näku kohtumistel, on internetis erinevaid veebilehti, mis samuti julgustavad suuliselt suhtlema. Suhtlemist hõlbustab internetifoorumite kasutamine, sest need kutsuvad võõrkeele õppijaid vestlema ja diskussioonides osalema, milleks neil ei pruugi olla julgust või võimalust näost-näku olukordades (Birch & Volkov, 2007).

Vahetul suulisel suhtlemisel võib sageli esineda ärevust, eriti, kui tegemist ei ole rääkija emakeele, vaid võõrkeelega. Woodrow (2006) poolt läbi viidud uuringust selgus, et ärevus ja rääkimine inglise keeles kui teises keeles on omavahel seotud. Tema uurimuses olid fookuses kooliõpilased, kes võtsid edasijõudnute tasemel inglise keele kursuseid, et seejärel astuda ülikooli, kuid kes vajasisid siiski rääkimisoskuse parendamist. Uuringu tulemustest ilmnes, et enim ärevust tekitas suhtlemine inglise keelt emakeelena kõneleva isikuga.

Mitmeid aktiivseid võimalusi oma rääkimisoskuse arendamiseks pakub suhtlemine teistest riikidest pärit vahetusüliõpilastega. Samuti on üliõpilastel võimalik minna õppima välismaale, kasutades selleks kas ülikooliga seotud võimalusi (nt õpiränne) või teha seda omal käel. Õpirände kogemust saavad üliõpilased võtta nii ülikooli õppe osana kui ka õpingutevälise tegevusena. Aasta aastalt on vahetusüliõpilasi õpirände programmi raames ülikoolidesse juurde tulnud. Eesti Hariduse Infosüsteemi (EHIS) andmetel õppis Eestis 2006/2007. õppeaastal vahetusüliõpilasi 901, 2016/2017. õppeaastal aga oli vahetusüliõpilasi juba 3917 (Kreegipuu, 2017). Suur osa keele arendamisest võtab aset just välismaal ning õpiränne tagab selleks head tingimused. Gao (2009) sõnul on Hiina näitel võimalik korraldada “Inglise keele nurki” (ingl *English corner*), mis on regulaarselt toimuvad kokkusaamised avalikes kohtades, kus vabatahtlikud inglise keele õppijad (nii üliõpilased kui ka kooliõpilased) harjutavad kõnekeelt. Seda saavad nad teha kas rääkides võhivõõrastega või luues uusi sõprussuhteid ühiste jututeemade kaudu.

3.4. Tehnoloogiaga seotud võimalused inglise keele arendamiseks

Tehnoloogia kasutamine on saanud mugavaks abivahendiks klassiruumis ja ka väljaspool seda, sh inglise keele õppimisel. Klassiväliselt võimaldab internet õppijatel suhelda ning vastata kommentaaridele/küsimustele omas tempos. Klassiruumis on aga ettenähtud aeg, mis ei võimalda õppijatel oma vastuste üle pikalt järgi mõelda.

Tehnoloogia abil on võimalik arendada kõiki keele osaoskusi ning arendada saab neid nii passiivselt kui aktiivselt. Sundqvist'i (2009) poolt läbi viidud uurimuses selgus, et õppijad, kes

tegelesid kooliväliselt aktiivselt võõrkeele arendamisega (nt. videomängude mängimine, lugemine ja interneti kasutamine), valdasid võõrkeelt nii suuliselt kui sõnavara poolest paremini kui need õppijad, kes kasutasid passiivseid tegevusi (nt. muusika kuulamine ja sarjade/filmide vaatamine). Hong Kongis läbiviidud uurimuse põhjal olid sealsete üliõpilaste kõige sageli kasutatavamad õpingutevälised tegevused interneti kasutamine (Facebook) ning filmide ja telesarjade vaatamine (Lai, 2015).

Üheks võimaluseks oma inglise keelt tehnoloogia abil arendada on teha seda arvutimängude abil. Näiteks kirjutab Ryu (2013), et mängides saab keelt õppida kuulates ja omandades erinevaid sõnu või fraase, mida võimaldab pikaajaline kokkupuude mõne konkreetse mänguga. Samuti võib võõrkeelt omandada mängides suure kasutajaskonnaga mitme kasutajaga mängu, kus õppijad paratamatult õpivad võõrkeelt suheldes teiste kaasmängijatega. Oma uuringus leidsid Sylven ja Sundqvist (2012), et arvutimängud koos lugemisega ja interneti kasutusega soodustasid võõrkeeleõppijate inglise keele arengut rohkem kui teised õpingutevälised inglise keele õppimise/arendamisega seotud tegevused, mille alla kuulusid muusika kuulamine või filmide ja ka televisiooni vaatamine.

Viimasel ajal on populaarsust kogunud taskuhäälingute (ingl *podcast*) kuulamine ja vaatamine, mis annavad inglise keele õppijatele võimaluse kuulata kõnekeelt naturaalses kontekstis. Lisaks kontekstile, on taskuhäälingute kuulajail neid mugav interneti, raadio ja sotsiaalmeedia vahendusel leida. Klassiruumis võivad kuulamisülesanded olla käsikirjast mahaloetud eesmärgil täita etteantud ülesannet. Ise otsitud/leitud taskuhäälingud võimaldavad kuulata saateid teemadel, mis ei pruugi omada kokkupuudet ülikoolis õpitavaga, kuid on heaks võimaluseks arendada oma inglise keele oskust. Hasan (2013) kirjutab, et taskuhäälingud on heaks võimaluseks võõrkeele õppimiseks, sest need aitavad moodustada seose teooria ja metoodika õppimisel.

4. Õpingutevälise inglise keele arendamise kasutegurid

Õpingutevälisel inglise keele õppimisel on mitmeid kasutegureid ning erinevad autorid (nt Lamb, 2007; Nunan, 2014; Nunan & Wong, 2011; Sylven & Sundqvist, 2012) on neid oma töödes ka maininud. Need on laiendatavad ka inglise keele õppimisele väljaspool ülikooli. Sylven ja Sundqvist (2012) viisid läbi uurimuse 4-6 klassi Rootsi õpilaste seas ning leidsid, et mida rohkem puutus õpilane inglise keelega kokku väljaspool klassiruumi või kooli, kooliväliste ingliskeelsete

tegevustega tegeledes, seda mahukam oli tema sõnavara. Nunani (2014) arvates jääb ainult klassiruumis inglise keele õppimisest väheseks. Et täielikult osata võõrkeelt, nii suhtlemiseks kui ka grammatika valdamiseks, on vaja keelega tegeleda nii koolis kui väljaspool seda. Viimane võimaldab õppijatel saada lähedasemaks keelega, mida kasutatakse autentsel suhtlemisel ning suurem rõhk on interaktiivsel sisul, sest klassiruumis on õpilasel võimalus suhelda ainult õpetaja/õppejõu ning kaas(üli)õpilastega (Nunan, 2014). Õpinguteväliselt inglise keelega tegeledes on suhtlusvõimalused kordades suuremad.

Wong ja Nunan (2011) kirjutavad, et õpinguteväline tegevus võõrkeele õppimisel annab võimaluse eristada rohkem ja vähem edukamad õppijad. Nende poolt läbi viidud uuringust selgus, et rohkem edukamad õppijad tegelesid inglise keelega väljaspool klassiruumi kuni 15 tundi nädalas, samas kui vähem edukamad õppijad tegid seda vähem kui ühe tunni nädalas.

Õpingutevälisel võõrkeele õppimisel on lisaks erinevatele vahenditele võimalus kujundada enda positiivse õppija identiteet ja sellega seoses säilitada motivatsiooni õppimiseks (Lamb, 2007). Samuti võimaldab see tagada õppijatele sõbraliku ja toetava õppimiskeskonna ning pakkuda neile kohta eneseväljenduseks ja enesetaju suurendamiseks (Gao, 2009).

Autorid kirjutavad oma töödes õpingutevälisest võõrkeele õppimisest erinevalt. Iga õppija kasutab erinevaid meetodeid, et arendada oma inglise keele oskust õpinguteväliselt ning võimalusi on selleks palju, olgu see internetis vestlemine, filmide/sarjade vaatamine, muusika kuulamine või midagi veel muud. Põhiliseks positiivseks küljeks on aga, et tehes neid tegevusi inglise keeles, rikastab õppija enda sõnavara, täiendab oma grammatikateadmisi ning saab võimaluse nii suuliselt kui kirjalikult suhelda inglise keelt emakeelena kõnelevate inimestega, mis omakorda edendab võõrkeele õppimist ülikooliõpingute ajal.

5. Uurimuse eesmärk ja uurimisküsimused

Eelnevast saab järeldada, et inglise keele oskus on igapäevaselt vajalik nii ülikooliõpinguteks kui ka oluline pädevus õpetajaametis edukaks toimetulemiseks. Kutsestandard (Õpetaja, tase 6 ja 7) sätestab ühe võõrkeele oskuse B2 tasemel, samas pole teada, mis hinnangu annavad õpetajakoolituse üliõpilased oma inglise keele tasemele ning millised on nende arvamused vajalikkuse ja võimaluste kohta inglise keele täiendamiseks väljaspool ülikooli. Sellest tulenevalt on uurimisprobleemiks tõsta teadlikkust õpetajakoolituse üliõpilaste inglise keele oskuste kohta ja mõista, kas õpinguteväline inglise keele arendamine on vajalik.

Bakalaureusetöö eesmärk on välja selgitada Tartu Ülikooli õpetajakoolituse üliõpilaste arvamused oma inglise keele taseme ning õpingutevälise inglise keele arendamise kohta.

Eesmärgi täitmiseks püstitati järgmised uurimisküsimused:

- 1) Milliseks hindavad Tartu Ülikooli õpetajakoolituse erinevate õppekavade üliõpilased oma inglise keele taset?
- 2) Milliseid võimalusi Tartu Ülikooli õpetajakoolituse erinevate õppekavade üliõpilased kasutavad oma inglise keele arendamiseks õpinguteväliselt?
- 3) Kui vajalikuks peavad Tartu Ülikooli õpetajakoolituse erinevate õppekavade üliõpilased oma inglise keele arendamist lisaks ülikoolis pakutavatele võõrkeeleõpingutele?

2. Metoodika

Bakalaureusetöös kasutati kvantitatiivset uurimismeetodit, sest nii on võimalik andmeid statistiliselt uurida. Käesoleva töö uurimisküsimused eeldavad statistilisi tulemusi, mille põhjal on võimalik edasi anda informatsioon nii üldiselt kui ka erinevate õppekavade lõikes.

2.1. Valim

Töös kasutati sihipärast valimit (Rämmer, 2014), sest eesmärk oli küsitleda õpetajakoolituse üliõpilasi. Valimisse kaasati üliõpilased Tartu Ülikooli õpetajakoolitusega seotud päevaõppe ja/või sessioonõppe bakalaureuse-, magistri- ja integreeritud õppekavadelt (vt tabel 1). Valimi suuruseks prognoositi kuni 200 üliõpilast ning lõplikuks valimiks kujunes 143 üliõpilast.

Tabel 1. Küsitluses osalenud õppekavade üliõpilased

Õppekava	Osalenud üliõpilased
Klassiõpetaja, int, PÕ	12 (8,4%)
Humanitaar- ja sotsiaalainete õpetamine põhikoolis, bak, PÕ	15 (10,5%)
Koolieelse lasteasutuse õpetaja, bak, PÕ/SÕ	25 (17,5%)
Koolieelse lasteasutuse õpetaja mitmekeelses keskkonnas, bak, SÕ	42 (29,4%)
Keeleõpetaja mitmekeelses koolis, mag, SÕ	8 (5,6%)
Põhikooli mitme aine õpetaja, mag, SÕ	12 (8,4%)
Võõrkeeleõpetaja, mag, PÕ/SÕ	16 (11,2%)

Õppekava	Osalenud üliõpilased
Klassiõpetaja, int, PÕ	12 (8,4%)
Õpetajaharidus, mag, SÕ	4 (2,8%)
Loodus- ja reaalinete õpetamine põhikoolis, bak, PÕ	9 (6,3%)

Märkused: int – integreeritud õppekava; bak – bakalaureuseõppekava; mag – magistriõppekava; SÕ – sessioonõpe; PÕ – päevaõpe

2.2. Andmekogumine

Andmete kogumiseks kasutati küsitlusuuringut, sest see on suure valimi puhul kõige efektiivsem viis (Beilmann, 2020). Töö autorid otsustasid küsimustiku kasuks, sest andmekogumine on sel moel kiirem ning küsimustik võimaldas saada vastused püstitatud uurimisküsimustele (Küsitlusuuringud, 2022).

Google Docs keskkonnas loodud küsimustik (vt lisa 1) jaotati uurimisküsimuste põhjal kolme ossa ning selles oli lisaks pealkirjale ja sissejuhatusele kokku 18 küsimust. Küsimustikus esines nii suletud, valikvastustega küsimusi (14), aga ka poolavatud (1) ja avatud (3) küsimusi. Esimeses osas küsiti taustinfot vastajate kohta (sugu, vanus, õppekava jms) (küsimused nr 1-7). Teine osa puudutas üliõpilaste inglise keele taset (küsimused nr 8-12) ning kolmas osa võimalusi ja vajalikkust inglise keele arendamiseks väljaspool ülikooliõpinguid (küsimused nr 13-18). Kolmanda osa küsimus nr 13 toetus ülesehituselt ja sisult varasemasele uurimusele (Coskun *et al.*, 2017) ning siin kasutati sagedusskaalat (Osula, 2008). Valiidsuse suurendamiseks tõlgiti kõigepealt see osa küsimustikust inglise keelest eesti keelde ja lasti seejärel tõlkida kõrvalisel isikul, kes ei osalenud küsitluses, eesti keelest inglise keelde. Protseduur oli vajalik, et tagada võimalikult arusaadav ja originaalilähedane tõlge. Omalt poolt lisati küsimuse nr 13 puhul järgmised vastusevariandid: *kuulan ingliskeelseid taskuhäälinguid* ning sulgudes olev täpsustus variandi *räägin inglise keelt oma sõpradega (sh kasutan ingliskeelset slängi või üksikuid ingliskeelseid sõnu)* lõppu.

Küsimustikku piloteeriti viie üliõpilase peal ning täiendati saadud tagasiside põhjal. Üks piloteerijatest soovitas lisada 13ndale küsimusele juurde variandid *harva (1-2 korda kuus)* ja *üldse mitte*, et need, kes ei puutu inglise keelega nii palju kokku, saaksid vastata võimalikult täpselt. Lisaks leidis teine piloteerijatest, et taustandmed oleks hea küsida enne sisulisi küsimusi, näiteks oli sugu ja vanus toodud esimese küsimuste osa lõpus, kuid tõsteti seejärel sellest

ettepoole. Soovitati veel ka kümnes küsimus (*10. Juhul kui Teie praegune inglise keele tase on kõrgem või madalam kui gümnaasiumi lõpus, siis mis võiks olla selle põhjuseks? Palun kommenteerige.*) teha vabatahtlikuks, sest mõned hindasid oma inglise keele oskuse samaks kui gümnaasiumi lõpus.

Küsimustiku koostamisel ja küsitluse läbiviimisel arvestati eetikanõudeid (Küsitlusuuringud, 2022). Küsitlus oli konfidentsiaalne ehk üliõpilaste käest ei küsitud isiklikke andmeid, mille hulka kuulub nt isiku nimi. Samuti oli küsitlusvormil informatsioon, et küsimustik on konfidentsiaalne ning vastajate andmeid nagu nt õppekava, ei levitata, vaid kasutatakse bakalaureusetöös ning kajastatakse vaid seal. Küsimustik saadeti laiali tudengilistide kaudu ja õppekorralduse spetsialistide abil koos kutsega vastata küsimustikule. Samuti saadeti kaks korda meeldetuletust, et saavutada võimalikult suur vastanute arv.

2.3. Andmeanalüüs

Pärast tulemuste saamist Google Docs keskkonnas, laeti tulemused alla programmi Microsoft Excel. Osad tähed olid alla laadimise käigus muutunud ning need kirjutati õigeteks ümber. Küsimus nr 13 vastused kodeeriti järgmiselt: väga sageli - 1, sageli - 2, mõnikord - 3, pigem harva - 4, harva - 5, üldse mitte - 6. Tulemuste esitamisel kasutati sagedusjaotust, protsente, aritmeetilist keskmist ja standardhälvet.

3. Tulemused

Alljärgnevalt käsitletakse tulemusi püstitatud uurimisküsimuste põhjal.

3.1 Tartu Ülikooli õpetajakoolituse õppekavade üliõpilaste hinnang oma inglise keele tasemele.

Üliõpilastel oli võimalus küsimustikus märkida, millise inglise keele tasemega nad gümnaasiumi lõpetasid ning milliseks nad hindavad oma inglise keele taset praegu. Vastustest ilmnes, et 42,7% küsitletutest hindas oma inglise keele taset gümnaasiumi lõpus B2 keeletasemele vastavaks, aga oli ka neid, kelle hinnangul nende inglise keele tase oli A1-A2 või C1-C2 (vt tabel 2). Oma praeguse inglise keele taseme hindamisel oli kõige rohkem neid (41 üliõpilast), kes märkisid C1 keeletaseme. Sageduselt järgmisteks variantideks osutusid B2 keeletase (38 üliõpilast) ja B1 keeletase (24 üliõpilast).

Ilmnes, et 16 koolieelse lasteasutuse õpetaja mitmekeelses õppekeskkonnas õppekava üliõpilast (42) hindasid oma praeguse inglise keele A1 või A2 keeletasemele vastavaks.

Võõrkeeleõpetaja õppekaval oli seevastu 15 üliõpilast (16-st), kes hindasid oma inglise keele taseme C1 või C2 keeletasemele vastavaks.

Tabel 2. Tartu Ülikooli õpetajakoolituse üliõpilaste hinnangud oma inglise keele tasemele gümnaasiumi lõpus ja praegu

	A1	A2	B1	B2	C1	C2
Inglise keele tase gümnaasiumi lõpus Kõik üliõpilased kokku 143	16 11,2%	9 6,3%	31 21,7%	61 42,7%	16 11,2%	10 7%
Klassiõpetaja			1	7	3	1
Koolieelse lasteasutuse õpetaja õppekava	4	1	5	10	5	
Võõrkeeleõpetaja õppekava			2	9	3	2
Humanitaar- ja sotsiaalainete õpetamine põhikoolis õppekava			3	8	3	1
Põhikooli mitme aine õpetaja õppekava		1	3	5	1	2
Koolieelse lasteasutuse õpetaja mitmekeelses õppekeskkonnas õppekava	9	7	11	12		3
Keeleõpetaja mitmekeelses koolis õppekava	2		5	1		
Õpetajahariduse õppekava	1		1	1		1
Loodus- ja reaalinete õpetamine põhikoolis õppekava				8	1	
	A1	A2	B1	B2	C1	C2
Inglise keele tase praegu Kõik üliõpilased kokku 143	12 8,4%	16 11,2%	24 16,8%	38 26,6%	41 28,7%	12 8,4%
Klassiõpetaja õppekava			2	2	7	1
Koolieelse lasteasutuse õpetaja õppekava	3	2	4	11	5	

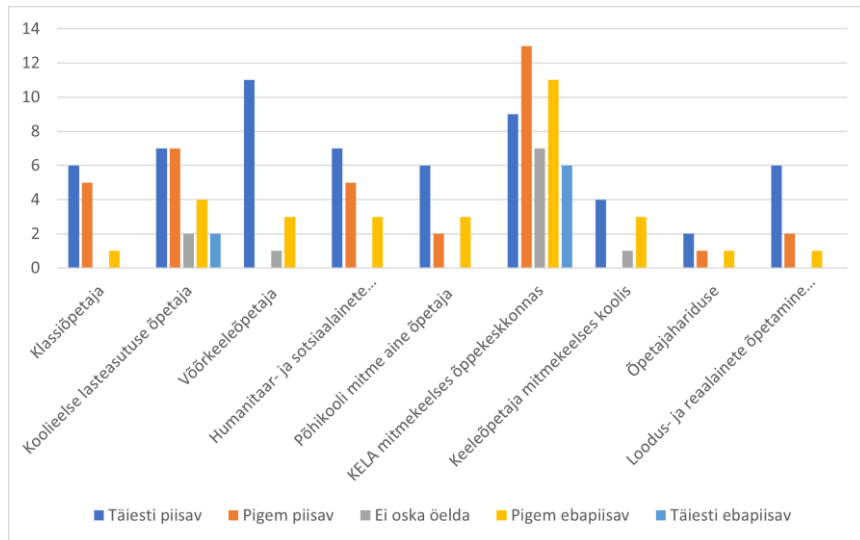
Võõrkeeleeõpetaja õppekava				1	11	4
Humanitaar- ja sotsiaalainete õpetamine põhikoolis			5	5	5	
Õppekava						
Põhikooli mitme aine õpetaja õppekava	1		2	3	4	2
Koolieelse lasteasutuse õpetaja mitmekeelses õppekeskkonnas õppekava	8	8	9	12	3	2
Keeleõpetaja mitmekeelses koolis õppekava		4		1	1	2
Õpetajahariduse õppekava						
Loodus- ja reaalinete õpetamine põhikoolis õppekava		2	2	3	1 4	1

Märkus: Tasemete all olevad numbrid tähistavad üliõpilaste arvu.

Üliõpilastelt küsiti vabatahtliku lisaküsimusena ka, kas nende inglise keele tase on hetkel madalam või kõrgem kui gümnaasiumit lõpetades ning mis võiks olla selle põhjuseks. 37 erinevate õppekavade üliõpilast 77-st vastasid, et nende inglise keele tase on hetkel madalam kui gümnaasiumi lõpus ning kõige rohkem kirjutatud põhjendusteks oli, et ei ole vahepeal inglise keelt praktiseerinud ja pole inglise keelt mitte kunagi koolis õppinud. 40 üliõpilast aga leidsid, et nende inglise keele tase on gümnaasiumi lõpuga võrreldes kõrgem. Korduva vastusena kirjutati, et ülikooliõpingud on olnud abiks inglise keele taseme tõstmisel (12 üliõpilast), loetakse ingliskeelseid raamatuid (6) ja reisitakse välismaale (4) või on elatud välismaal (6), kus on võimalus praktiseerida inglise keeles kõnelemist. Samuti mainiti filmide ja sarjade vaatamist, mõnel korral ka inglise keele õpetajaks olemist, sisemist motivatsiooni inglise keele õppeks, keelekursusi, mille eest tasuti ise ja asjaolu, et keskkonnas, milles viibitakse, kasutatakse tihti inglise keelt.

Küsimusele, milliseks hindavad üliõpilased oma inglise keele taset igapäevases suhtluses, pidas seda täiesti piisavaks või pigem piisavaks 94 üliõpilast ehk 65,8%. Täiesti ebapiisavaks pidas seda kaheksa üliõpilast ehk 5,6% vastanutest. Leidus ka neid (12 üliõpilast), kes ei osanud hinnata oma inglise keele taset igapäevases suhtluses. Täpsemat infot erinevate õppekavade üliõpilaste vastuste kohta vt jooniselt 1.

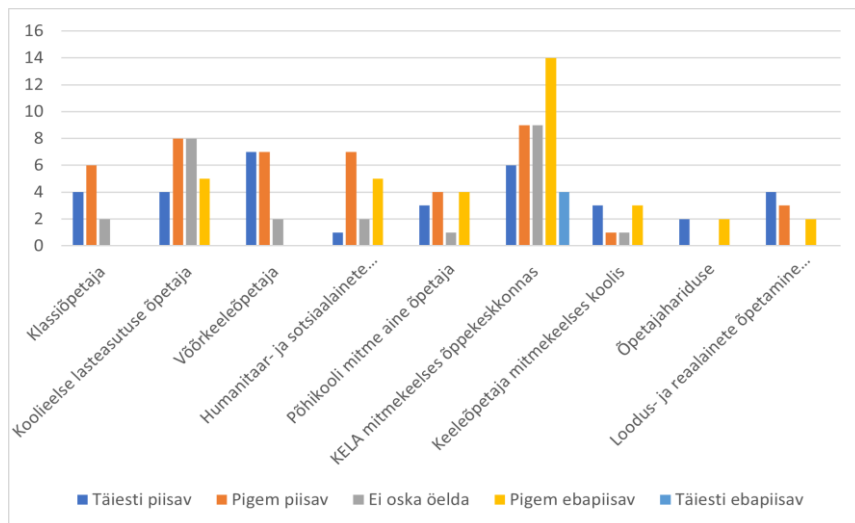
Õpetajakoolituse üliõpilaste inglise keele tase ja õpinguteväline inglise keele arendamine 20

Joonis 1. Tartu Ülikooli õpetajakoolituse üliõpilaste hinnang oma inglise keele tasemele igapäevases suhtluses.

Märkused: Joonisel on välja toodud tulemused õppekavade lõikes. KELA mitmekeelses õppekeskkonnas - koolieelse lasteasutuse õpetaja mitmekeelses õppekeskkonnas.

Samuti küsiti, milliseks hindavad üliõpilased enda inglise keele taset ülikooliõpingute raames. Kõige rohkem (45 üliõpilast) vastati variandiga “pigem piisav“ ning kõige vähem (4) vastusevariandiga “täiesti ebapiisav“. Täpsem info vastajate kohta õppekavade lõikes on toodud joonisel 2.

Joonis 2. Tartu ülikooli õpetajakoolituse üliõpilaste hinnang oma inglise keele tasemele ülikooli õpingute raames.

Märkused: Joonisel on välja toodud tulemused õppekavade lõikes. KELA mitmekeelses õppekeskkonnas - koolieelse lasteasutuse õpetaja mitmekeelses õppekeskkonnas.

3.2 Tartu Ülikooli õpetajakoolituse üliõpilaste võimalused oma inglise keele arendamiseks väljaspool ülikooliõpinguid.

Teise uurimisküsimuse abil sooviti välja selgitada, milliseid võimalusi kasutavad Tartu Ülikooli õpetajakoolituse üliõpilased oma inglise keele arendamiseks väljaspool ülikooliõpinguid.

Vastamisel said üliõpilased hinnata etteantud võimaluste kasutussagedust skaalal väga sageli ... üldse mitte. Osaoskuste lõikes kasutati sagedamini variante: lugemine - *kasutan ingliskeelseid otsingumootoreid* (M= 2.50; SD= 1,72) ja *loen sotsiaalmeedia lehtedel (nt Facebook) ingliskeelseid tekste* (M= 2.59 ; SD= 1.82); kirjutamine - *kasutan ingliskeelseid telefonirakendusi, mis minu arvates aitavad kaasa mu inglise keele kirjutamisoskusele* (M= 3.89; SD= 2.02) ja *saan ingliskeelseid sõnumeid oma sõpradele (nt SMS, WhatsApp)* (M= 4.31; SD= 2.01); rääkimine - *räägin inglise keelt oma sõpradega (sh kasutan ingliskeelset slängi või üksikuid ingliskeelseid sõnu)* (M= 3.60; SD= 1.93) ja *kasutan ingliskeelseid telefonirakendusi, mis minu arvates aitavad kaasa minu inglise keele rääkimisoskusele* (M= 4.31; SD= 1.89); kuulamine - *kuulan ingliskeelset muusikat* (M= 1.69; SD= 1.31) ja *vaatan ingliskeelseid videoid ja klippe (nt Youtube)* (M= 2.34 ; SD= 1.62) (vt tabel 5). Täpsem info õppekavade lõikes on toodud välja lisades (lisa 2).

Tabel 5. Võimalused inglise keele arendamiseks väljaspool ülikooli.

Võimalused inglise keele arendamiseks väljaspool ülikooli	M	SD
Lugemine		
Mängin internetis videomänge, mis minu arvates aitavad kaasa mu inglise keele lugemisoskusele	4.90	1.65
Loen ingliskeelseid koomikseid	4.78	1.68
Loen ingliskeelseid ajalehti/ajakirju	4.27	1.65
Loen ingliskeelset kirjandust (nt jutte, romaane)	4.25	1.70
Loen ingliskeelseid manuaale ja tootekirjeldusi	3.82	1.60
Kasutan erinevaid telefonirakendusi, mis minu	3.67	1.99

Võimalused inglise keele arendamiseks väljaspool ülikooli	M	SD
arvates aitavad kaasa minu inglise keele lugemisoskusele	3.56	1.78
Sotsiaalvõrgustikus loen ingliskeelseid tekste, millest ma aru ei saa ning õpin sellega uusi sõnu	3.01	1.86
Loen ingliskeelseid tekste erinevatel veebilehtedel	2.59	1.82
Loen sotsiaalmeedia lehtedel (nt Facebook) ingliskeelseid tekste	2.50	1.72
Kasutan ingliskeelseid otsingumootoreid		
Kirjutamine		
Pean ingliskeelset päevikut	5.69	0.96
Kirjutan ingliskeelseid lugusid/kirjutisi	5.16	1.48
Kirjutan ingliskeelseid kommentaare välismaistele interneti platvormidele	5.04	1.55
Mängin ingliskeelseid mängu, mis minu arvates aitavad kaasa minu inglise keele kirjutamisoskusele	5.01	1.52
Kirjutan e-kirju inglise keeles	4.64	1.74
Kirjutan internetis inglise keelt emakeelena kõnelevate inimestega	4.54	1.82
Saadan ingliskeelseid sõnumeid oma sõpradele (nt SMS, WhatsApp)	4.31	2.01
Kasutan ingliskeelseid telefonirakendusi, mis minu arvates aitavad kaasa mu inglise keele kirjutamisoskusele	3.89	2.02
Rääkimine		
Võtan osa välismaistest programmidest, et arendada	5.58	0.98

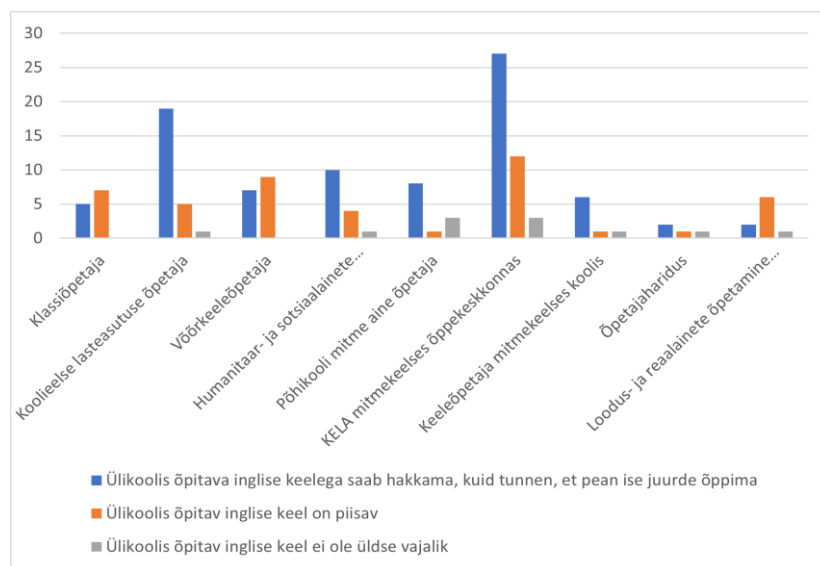
Võimalused inglise keele arendamiseks väljaspool ülikooli	M	SD
oma inglise keele rääkimisost		
Mängin ingliskeelseid videomänge, mis minu arvates aitavad kaasa minu inglise keele rääkimisokusele	5.44	1.27
Võtan osa inglise keele kursustest, et harjutada inglise keeles rääkimist	5.42	1.24
Suhtlen turistidega ühiskondlikus elus	4.94	1.33
Räägin inglise keelt emakeelena kõnelevate inimestega	4.59	1.67
Kasutan ingliskeelseid telefonirakendusi, mis minu arvates aitavad kaasa minu inglise keele rääkimisokusele	4.31	1.89
Räägin inglise keelt oma sõpradega (sh kasutan ingliskeelset slängi või üksikuid ingliskeelseid sõnu)	3.60	1.93
Kuulamine		
Mängin ingliskeelseid videomänge, mis minu arvates aitavad kaasa minu inglise keele kuulamisokusele	5.21	1.46
Kuulan ingliskeelset raadiot	5.05	1.60
Kuulan ingliskeelseid taskuhäälinguid	4.84	1.69
Kasutan ingliskeelseid telefonirakendusi, mis minu arvates aitavad kaasa minu inglise keele kuulamisokusele	3.99	2.03
Vaatan ingliskeelseid telekanaleid	3.83	2.00

Võimalused inglise keele arendamiseks väljaspool ülikooli	M	SD
Vaatan ingliskeelseid filme/sarju/animatsioone emakeelsete subtiitritega	3.38	1.87
Kuulan ingliskeelsete laulude sõnu ning õpin nende tähendusi	3.24	1.96
Vaatan ingliskeelseid filme/sarju/animatsioone ingliskeelsete subtiitritega	2.76	1.86
Vaatan ingliskeelseid videoid ja klippe (nt Youtube)	2.34	1.62
Kuulan ingliskeelset muusikat	1.69	1.31

Märkused: M – aritmeetiline keskmine, SD – standardhälve. Vastusevariandid kodeeritud järgmiselt: väga sageli - 1, sageli - 2, mõnikord - 3, pigem harva - 4, harva - 5, üldse mitte - 6. Välja on toodud vastusevariandid järjestades keskmiste järgi suuremast väiksemani ehk üliõpilaste vastates vähem kasutust leidvast variandist rohkem kasutust leidva variandini. Numbrid on ümardatud sajandikuni.

3.3 Tartu Ülikooli õpetajakoolituse õppekavade üliõpilaste hinnangud inglise keele arendamise vajalikkusele väljaspool ülikooli võõrkeeleõpinguid.

Tulemustest selgus, et umbes 60% vastanutest (86 üliõpilast) leidis, et ülikoolis õpitava inglise keelega saab küll hakkama, aga tuntakse ka vajadust ise juurde õppida. Leidus ka neid (11 üliõpilast), kes arvasid, et ülikoolis õpitav inglise keel ei ole üldse vajalik (vt joonis 3).

Joonis 3. Üliõpilaste hinnangud inglise keele oskuse arendamise vajalikkusele väljaspool ülikooli võõrkeeleõpinguid.

Märkused: Joonisel on välja toodud tulemused õppekavade lõikes. KELA mitmekeelses õppekeskkonnas - koolieelse lasteasutuse õpetaja mitmekeelses õppekeskkonnas.

Arutelu

Inglise keele oskus on tänapäeval vajalik nii ülikoolis kui ka väljaspool seda. Sellest tulenevalt oli käesoleva uurimuse eesmärk välja selgitada Tartu Ülikooli õpetajakoolituse üliõpilaste arvamused oma inglise keele kui võõrkeele taseme ning õpingutevälise inglise keele arendamise kohta. Eesmärgi saavutamiseks püstitati kolm uurimisküsimust ning alljärgnevalt arutletakse saadud tulemuste üle uurimisküsimuste kaupa.

Esimese uurimisküsimuse abil sooviti teada saada, milliseks hindavad Tartu Ülikooli õpetajakoolituse üliõpilased oma inglise keele taset. Kogutud andmete põhjal saab välja tuua, et kõige rohkem oli neid üliõpilasi, kes hindasid oma taset ülikoolis samale tasemele ja kõige vähem neid üliõpilasi, kes hindasid oma inglise keele taset madalamaks, võrreldes gümnaasiumi lõpuga. Gümnaasiumi riikliku õppekava (2011) järgi peab gümnaasiumi lõpetajatel olema omandatud inglise keel vähemalt tasemel B1-B2, kuid küsitlusest selgus, et väike hulk üliõpilasi hindas oma taset praegusel hetkel veelgi madalamaks (tase A1-A2), mis viitab vajadusele arendada inglise keelt nii ülikooliõpingute jooksul kui õpinguteväliselt. Küsitluse vastustest ilmnes, et on üliõpilasi, kes ei puutu peale gümnaasiumi enam inglise keelega kokku, mis võib ka olla üks peamisi põhjuseid inglise keele taseme langemiseks. Samas on tänapäeval mitmeid võimalusi oma inglise keele taseme parendamiseks, näiteks välismaal reisimine, ingliskeelsete raamatute lugemine ning filmide või sarjade vaatamine. Cobb (2007) on märkinud, et lugemine aitab laiendada sõnavara ja on kasulik inglise keele arendamise viis. Ka tulemustest selgus, et üheks üliõpilaste seas enim välja toodud inglise keele taseme arendamise viisiks oli lugemine inglise keeles. Kutsestandardi nõuete õpetaja tase 6 ja 7 kohaselt peab õpetajakoolituse erialal lõpetanu, oskama üht võõrkeelt tasemel B2 (Kutsekoda, 2020). Käesolevas uurimuses tuli välja, et küsitletud õpetajakoolituse üliõpilastest üle poole täidab seda nõuet juba praegu.

Teise uurimisküsimuse abil selgitati välja, milliseid võimalusi Tartu Ülikooli õpetajakoolituse õppekavade üliõpilased kasutavad oma inglise keele arendamiseks väljaspool ülikooliõpinguid. Coskun jt (2017) tõi oma uurimuses, mis oli läbi viidud 9.-12ndate klasside seas, et kuulamine oli õpingutevälise tegevusena rohkem kasutatud kui lugemine, kirjutamine ja

rääkimine. Lai (2015) leidis oma uurimuses, et ingliskeelsete laulude kuulamine, filmide ja telesarjade vaatamine olid Hong Kongi üliõpilaste seas kõige enam kasutatavad võimalused võõrkeele arendamisel õpinguteväliselt. Käesolevas töös vastanud üliõpilaste vastused olid eelnevaga sarnased ehk kõige rohkem kuulati inglise keeles muusikat ja vaadati ingliskeelseid sarju/filme võõrkeelsete subtiitritega. Lai (2015) tööst ilmnes ka, et sotsiaalmeedia kasutamine - Facebook, blogid, veebis suhtlemine ning WhatsApp – leidsid samuti Hong Kongi üliõpilaste hulgas kasutust. Käesoleva uurimuse tulemuste põhjal saab välja tuua, et sotsiaalmeedia lehtedel, nt Facebookis ingliskeelsete tekstide lugemine oli õpetajakoolituse üliõpilaste puhul sageli kasutatud mooduseks oma inglise keele arendamisel väljaspool ülikooliõpinguid, kuid WhatsAppi ning SMSide abil ingliskeelsete sõnumite kirjutamine leidis Facebookiga võrreldes harvem kasutust. Kasutatud kirjanduse (Hasan, 2013; Lai, 2015; Ryu, 2013; Sylven ja Sundqvist, 2012) ja üliõpilaste vastuste põhjal on võimalik välja tuua sarnasusi, mis kinnitavad ka seda, et ingliskeelse materjali kuulamine ja vaatamine on võimalus inglise keele arendamiseks.

Kolmanda uurimisküsimusega taheti mõista, kui vajalikuks peavad Tartu Ülikooli õpetajakoolituse õppekavade üliõpilased oma inglise keele arendamist lisaks ülikoolis pakutavatele võõrkeeleõpingutele. Tulemustest ilmnes, et üle poole üliõpilastest saab küll ülikoolis õpitava inglise keelega hakkama, kuid nad tunnevad siiski vajadust ise juurde õppida. Mitmeid autorid (nt Conroy 2010; Day & Robb, 2015; Nunan, 2014; Sundqvist, 2009 jt.) on oma uurimustes ühel nõul, et võõrkeele õppimisest on kõige rohkem kasu, kui sellega tegeleda lisaks koolis õppimisele ka kooliväliselt. Need üliõpilased, kes leidsid, et nad peavad vajalikuks inglise keelt ise juurde õppida, kinnitasid sama arvamust.

Bakalaureusetöö autorid osakvad välja tuua ka esinenud piirangu töö koostamisel. Autorite poolt leitud varasemad uurimused keskendusid kooliõpilaste õpingutevälisele inglise keelele ning samal teemal üliõpilastega läbi viidud uuringuid oli vähe. See omakorda raskendas töö arutelu kirjutamist, sest puudus sobiv alus käesoleva töö tulemuste ja varasemate uuringute tulemuste võrdlemiseks. Samas töö praktiliseks väärtuseks saab pidada võimalust erinevate üliõpilaste arvamuste põhjal teha edasisi uuringuid.

Tänu sõnad

Täname kõiki, kes osalesid meie uuringus ja vastasid küsimustikule, ilma teieta ei oleks saanud me oma tööd kirjutada.

Täname oma juhendajat, Kristel Ruutmetsa, erakordselt suure toetuse ja abistava tagasiside eest. Täname oma bakalaureusetöö seminari õppejõudu, Ingrid Koni, toetava ja positiivse suhtumise eest.

Autorsuse kinnitus

Bakalaureusetöö on koostatud kahe autori poolt, kelle panused on kirja pandud järgmiselt:

Töö autorid hindavad oma panust töö kirjutamisel võrdseks. Teooriaosa koostamisel jagati teemakohane kirjandus autorite vahel kaheks ja selle põhjal kirjutati vastavad lõigud. Mõlemad autorid parandasid ja täiendasid seejärel ka neid peatükke, mille allikatega ei olnud nad esialgu nii põhjalikult tutvunud. Ülejäänud töö osad kirjutati mõlema autori poolt koos.

Kinnitame, et oleme koostanud ise käesoleva lõputöö ning toonud korrekselt välja teiste autorite ja toetajate panuse. Töö on koostatud lähtudes Tartu Ülikooli haridusteaduste instituudi lõputöö nõuetest ning on kooskõlas heade akadeemiliste tavadega.

Cristijanne Manninen

Elis Rosenthal

/allkirjastatud digitaalselt/

Kuupäev 18.05.2022

Kasutatud kirjandus

- Anderson, N., & Nunan, D. (2003). *Practical English Language Teaching*. McGraw-Hill.
- Benson, P. (2001). *Teaching and Researching Autonomy in Language Learning*. Pearson Education.
- Birch, D., & Volkov, M. (2007). Assessment of online reflections: Engaging English second language (ESL) students. *Australasian Journal of Educational Technology*, 23(3).
- Cobb, T. (2007). Computing the vocabulary demands of L2 reading. *Language Learning & Technology*, 11(3), 38-63.
- Conroy, M. A. (2010). Internet tools for language learning: University students taking control of their writing. *Australasian Journal of Educational Technology*, 26(6), 861-882.
- Coskun, A., & Mutlu, H. T. (2017). Investigating High School Students' Use of Extramural English: A Scale Development Study. *Online Submission*, 6(1), 571-590.
- Day, R., & Robb, T. (2015). *Extensive Reading*. Routledge.
- Eesti võõrkeelte strateegia (2009-2017). Täitmise lõpparuanne.* (2017). Haridus- ja Teadusministeerium.
https://www.hm.ee/sites/default/files/eesti_voorkeelte_strateegia_2009-2017_lopparuanne.pdf
- Espenberg, K., Aasamets, J., Humal, K., Themis, A., & Vahaste, S. (2012). *Euroopa keeleoskuse uuring. Inglise keele tulemuste analüüs. RAKE.*
https://dspace.ut.ee/bitstream/handle/10062/40685/raport_inglise_keel_final.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- Gao, X. (2009). The 'English corner' as an out-of-class learning activity. *ELT journal*, 63(1), 60-67.
- Gümnaasiumi riiklik õppekava (2011a). *Riigi Teataja I 2011, 2.*
<https://www.riigiteataja.ee/akt/123042021011>
- Gümnaasiumi riiklik õppekava (2011b). *Riigi Teataja I 2011, 25.03.2022, 2. Lisa 2 Ainevaldkond "Võõrkeeled"*. Külalastatud aadressil:
https://www.riigiteataja.ee/akt/1230/4202/1011/2m_lisa2.pdf#
- Haridus- ja Noorteamet. Rahvusvahelised keeleksamid. (2022a). <https://harno.ee/eksamid-testid-ja-uuringud/eksamid-testid-ja-lopudokumendid/rahvusvahelised-keeleksamid>

- Haridus- ja Noorteamet. Riigieksamid. (2022b). <https://harno.ee/eksamid-testid-ja-uuringud/eksamid-testid-ja-lopudokumendid/riigieksamid>
- Hasan, M., & Hoon, T. B. (2013). Podcast applications in language learning: A review of recent studies. *English language teaching*, 6(2), 128-135.
- Kirkgöz, Y. (2012). Incorporating short stories in English language classes. *Novitas-Royal*, 6(2).
- Krashen, S. (1982). Principles and practice in second language acquisition.
- Kreepuu, T. (2017). HTMi aasta-analüüs 2017. *Välisüliõpilased Eesti kõrghariduses*.
<https://www.hm.ee/sites/default/files/uuringud/valisuliopilased.pdf>
- Kutsestandard. (2018). Sotsiaalpedagoog, tase 6.
<https://www.kutseregister.ee/ctrl/et/Standardid/vaata/10685758>
- Kutsestandard. Õpetaja, tase 6 (2020).
<https://www.kutseregister.ee/ctrl/et/Standardid/vaata/10824233>
- Lai, C. (2015). Perceiving and traversing in-class and out-of-class learning: accounts from foreign language learners in Hong Kong. *Innovation in Language Learning and Teaching*, 9(3), 265-284.
- Lamb, M. (2007). The impact of school on EFL learning motivation: An Indonesian case study. *Tesol Quarterly*, 41(4), 757-780.
- Maailma keelte ja kultuuride kolledž. (2021). *Keelekursused, keeletestid ja keeletõendid*.
<https://maailmakeeled.ut.ee/et/sisu/keelekursused-ja-keeletestid>
- Nunan, D. (2014). Beyond the classroom: a case for out-of-class language learning. In *National Symposium on Japanese Language Education (NSJLE)*, University of Technology, Sydney.
- Nõukogu, E. (2007). Euroopa keeleõppe raamdokument.
https://www.hm.ee/sites/default/files/euroopa_keeleeõppe_raamdokument.pdf
- Osula, K. (2008). Andmeanalüüs. <http://www.tlu.ee/~kairio/failid/kysimused.pdf>
- Renandya, W. A., & Farrell, T. S. (2011). 'Teacher, the tape is too fast!' Extensive listening in ELT. *ELT journal*, 65(1), 52-59.
- Roonurm, K. (2021). *Arvutimängude mängimise seos inglise keele õpitulemustega I ja II kooliastme õpilaste hulgas Tartu ja Põlva maakondade ning Tartu linna koolide näitel*. Publitseerimata magistr töö. Tartu Ülikool.
- Rost, M. (2013). *Teaching and researching: Listening*. Routledge.

- Ryu, D. (2013). Play to learn, learn to play: Language learning through gaming culture. *ReCALL*, 25(2), 286-301.
- Sundqvist, P. (2009). *Extramural English matters: Out-of-school English and its impact on Swedish ninth graders' oral proficiency and vocabulary* (Doctoral dissertation, Karlstad University).
- Sylvén, L. K., & Sundqvist, P. (2012). Gaming as extramural English L2 learning and L2 proficiency among young learners. *ReCALL*, 24(3), 302-321.
- Tartu Ülikool (2021b). *Vahetusõpilaseks välismaale. Keelenõuded*.
<https://www.ut.ee/et/keelenouded>
- Tartu Ülikool (2021c). *ÕIS II. Õppekavad*. <https://ois2.ut.ee/#/curricula>
- Õppekavad ja vastuvõtutingimused. Tartu ülikool. (2022). <https://ut.ee/et/oppekavad>
- Vandergrift, L., & Goh, C. C. (2012). *Teaching and learning second language listening: Metacognition in action*. New York: Routledge.
- Wong, L. L., & Nunan, D. (2011). The learning styles and strategies of effective language learners. *System*, 39(2), 144-163.
- Woodrow, L. (2006). Anxiety and Speaking English as a Second Language.
<https://journals.sagepub.com/doi/pdf/10.1177/0033688206071315>
- Zheng, B., Yim, S., & Warschauer, M. (2018). Social media in the writing classroom and beyond. *The TESOL encyclopedia of English language teaching*, 1-5.

Lisa 1. Küsimustik

Tere!

Oleme kolmanda aasta tudengid Cristijanne Manninen ja Elis Rosenthal humanitaar- ja sotsiaaalainete õpetamine põhikoolis õppekavalt. Viime läbi uurimust, milles küsime üliõpilaste arvamust ja hinnangut oma inglise keele kui võõrkeele taseme kohta ning võimaluste ja vajalikkuse kohta inglise keele arendamiseks väljaspool ülikooli. Kutsume vastama vabatahtlikule küsimustikule, mis on anonüümne ja millest tulenevat informatsiooni kasutatakse vaid käesoleva teema raames läbiviidava uurimuse jaoks. Uurimuse tulemused esitatakse üldistatud kujul.

Küsimustiku täitmine võtab aega umbes 10 minutit.

Küsimuste esinemisel palume ühendust võtta:

cristijannemanninen123@gmail.com või rosenthalelis@gmail.com

Täname, et osaled küsitluses!

I osa. Taustinfo

1.Sugu

- a) naine
- b) mees

2.Vanus

3.Õpin:

- a) bakalaureuseõppe õppekaval.
- b) magistriõppe õppekaval.
- c) integreeritud bakalaureuse- ja magistriõppe õppekaval.

4.Olen ___ aasta tudeng.

- a) esimese
- b) teise
- c) kolmanda
- d) neljanda
- e) viienda

5.Õpin _____ õppekaval.

- a) klassiõpetaja
- b) humanitaar- ja sotsiaalinete õpetamine põhikoolis
- c) koolieelse lasteasutuse õpetaja
- d) koolieelse lasteasutuse õpetaja mitmekeelses õppekeskkonnas
- e) keeleõpetaja mitmekeelses koolis
- f) põhikooli mitme aine õpetaja
- g) võõrkeeleõpetaja
- h) õpetajahariduse

6. Juhul kui asute tulevikus õpetama inglise keelt, kas Te saate ülikoolist piisava ettevalmistuse?

- a) jah
- b) ei

Põhjendage oma arvamust.

II osa. Inglise keele kui võõrkeele tase ja hakkamasaamine inglise keeles

7) Milline oli koolis Teie A-võõrkeel, st esimene võõrkeel, mida hakkasite koolis õppima?

a) inglise keel; b) vene keel; c) prantsuse keel; d) saksa keel; e) muu (palun täpsustage)....

8) Millise inglise keele tasemega Te lõpetasite gümnaasiumi?

a) A1 b) A2 c) B1, d) B2, e) C1, f) C2

9) Milliseks Te hindate oma inglise keele taset praegu?

a) A1 b) A2 c) B1, d) B2, e) C1, f) C2

10) Juhul kui Teie praegune inglise keele tase on kõrgem või madalam kui gümnaasiumi lõpus, siis mis võiks olla selle põhjuseks? Palun kommenteerige.

11) Milliseks Te hindate enda inglise keele taset igapäevases suhtluses?

a) täiesti piisav; b) pigem piisav; c) ei oska öelda; d) pigem ebapiisav; e) täiesti ebapiisav

12) Milliseks Te hindate enda inglise keele taset ülikooliõpingute raames?

a) täiesti piisav; b) pigem piisav; c) ei oska öelda; d) pigem ebapiisav; e) täiesti ebapiisav

III osa. Võimalused ja vajalikkus inglise keele kui võõrkeele arendamiseks väljaspool ülikooliõpinguid

13) Milliseid võimalusi ja kui sageli Te kasutate oma inglise keele arendamiseks väljaspool ülikooliõpinguid?

	Väga sageli (igapäevaselt)	Sageli (mõned korrad nädalas)	Mõnikord (kord või paar nädalas)	Pigem harva (mõned korrad kuus)	Harva (1-2 korda kuus)	Üldse mitte
a) Lugemine						
1) Loen ingliskeelset kirjandust (nt jutte, romaane)						
2) Loen ingliskeelseid ajalehti/ajakirju						
3) Sotsiaalvõrgustikus loen ingliskeelseid tekste, millest ma aru ei saa ning õpin sellega uusi sõnu						
4) Loen ingliskeelseid manuaale ja tootekirjeldusi						
5) Loen sotsiaalmeedia lehtedel (nt facebook) ingliskeelseid tekste						
6) Loen ingliskeelseid koomikseid						
7) Loen ingliskeelseid tekste erinevatel veebilehtedel						

8) Kasutan erinevaid telefonirakendusi, mis minu arvates aitavad kaasa minu inglise keele lugemisoskusele						
9) Kasutan ingliskeelseid otsingumootoreid						
10) Mängin internetis videomänge, mis minu arvates aitavad kaasa mu inglise keele lugemisoskusele						
b) Kirjutamine						
1) Mängin ingliskeelseid mänge, mis minu arvates aitavad kaasa mu inglise keele kirjutamisoskusele						
2) Kirjutan internetis inglise keelt emakeelena kõnelevate inimestega						
3) Kirjutan ingliskeelseid lugusid/kirjutisi						
4) Kirjutan e-kirju inglise keeles						
5) Pean ingliskeelset päevikut						
6) Kasutan ingliskeelseid						

telefonirakendusi, mis minu arvates aitavad kaasa mu inglise keele kirjutamisoskusele						
7) Kirjutan ingliskeelseid kommentaare välismaistele interneti platvormidele						
8) Saadan ingliskeelseid sõnumeid oma sõpradele (nt SMS, WhatsApp)						
c) Rääkimine						
1) Mängin ingliskeelseid videomänge, mis minu arvates aitavad kaasa mu inglise keele rääkimisoskusele						
2) Räägin inglise keelt emakeelena kõnelevate inimestega						
3) Kasutan ingliskeelseid telefonirakendusi, mis minu arvates aitavad kaasa mu inglise keele rääkimisoskusele						
4) Võtan osa inglise keele kursustest, et harjutada						

inglise keeles rääkimist						
5) Räägin inglise keelt oma sõnadega (sh kasutan ingliskeelset slängi või üksikuid ingliskeelseid sõnu)						
6) Võtan osa välismaistest programmidest, et arendada oma inglise keele rääkimisoskust						
7) Suhtlen turistidega ühiskondlikus elus						
d) Kuulamine						
1) Mängin ingliskeelseid videomänge, mis minu arvates aitavad kaasa mu inglise keele kuulamisoskusele						
2) Kuulan ingliskeelset muusikat						
3) Kuulan ingliskeelsete laulude sõnu ning õpin nende tähendusi						
4) Kuulan ingliskeelset raadiot						

5) Kuulan ingliskeelseid taskuhäälinguid						
6) Vaatan ingliskeelseid videoid ja klippe (nt Youtube)						
7) Kasutan ingliskeelseid telefonirakendusi, mis minu arvates aitavad kaasa mu inglise keele kuulamisoskusele						
8) Vaatan ingliskeelseid filme/sarju/animatsioone emakeelsete subtiitritega						
9) Vaatan ingliskeelseid filme/sarju/animatsioone ingliskeelsete subtiitritega						
10) Vaatan ingliskeelseid telekanaleid						

14) Missuguseid võimalusi Te veel näete, oma inglise keele arendamiseks väljaspool ülikooli?

15) Kuidas on Teie ülikooliväline inglise keele arendamine seotud ülikooliõpingutega?

a) vaatan/loen seda, mis mind huvitab; b) vaatan/loen enda erialaga seonduvat; c) nii üht kui ka teist; d) Ma ei tegele teadlikult inglise keele arendamisega

16) Kui palju Te tegelete ülikooliõpingute välisel ajal inglise keelega, mis pole seotud Teie õpingutega?

a) üldse mitte; b) 0-1h nädalas; c) 1-3h nädalas; d) 3-5h nädalas; e) rohkem kui 5h nädalas

17) Milliseks Te hindate oma inglise keele arendamise võimalusi väljaspool ülikooliõpinguid?

a) võimalusi on palju; b) võimalusi on piisavalt; c) võimalusi on vähe; d) võimalused puuduvad

18) Kui vajalikuks Te peate enda inglise keele oskuse arendamist lisaks ülikoolis pakutavatele võõrkeeleõpingutele?

a) ülikoolis õpitav inglise keel on piisav; b) ülikoolis õpitav inglise keel ei ole üldse vajalik; c) ülikoolis õpitava inglise keelega saab hakkama, kuid tunnen, et pean ise juurde õppima

Lisa 2. Võimalused inglise keele arendamiseks väljaspool ülikooli õppekavade lõikes.

Õppekava	Osaoskused			
	Lugemine	Kirjutamine	Rääkimine	Kuulamine

<p>Võõrkeele-õpetaja</p>	<p>(1a) Mängin videomänge, mis aitavad kaasa mu inglise keele lugemisoskusele- M- 4.75, SD- 1.77 (1b) Loen koomikseid- M- 3.50, SD- 1.90 (1c) Loen ajalehti/ajakirju- SD- 1.81; (1d) Loen manuaale ja tootekirjeldusi- M- 2.94, SD- 1.61 (1e) Kasutan telefonirakendusi, mis minu arvates aitavad kaasa minu inglise keele lugemisoskusele- M- 2.88, SD- 2.31 (1f) Sotsiaalvõrgustikus loen tekste, millest ma aru ei saa ning õpin sellega uusi sõnu- M- 2.81, SD- 1.91 (1g) Loen kirjandust- M- 2.38, SD- 1.54 (1h) Loen tekste erinevatel veebilehtedel- M- 1.63, SD- 1.20 (1i) Kasutan ingliskeelseid otsingumootoreid - M- 1.50, SD- 1.10</p>	<p>(2a) Pean ingliskeelset päevikut- M- 5.25, SD- 1.29 (2b) Mängin videomänge, mis aitavad kaasa mu inglise keele kirjutamisoskusel e- M- 4.75, SD- 1.84 (2c) Kirjutan ingliskeelseid lugusid/kirjutisi- M- 4.31, SD- 1.82 (2d) Kirjutan ingliskeelseid kommentaare välismaistele interneti platvormidele- M- 3.63, SD- 2.31 (2e) Kirjutan inglise keelt emakeelena kõnelevate inimestega- M- 3.31, SD- 1.99 (2f) Kirjutan e- kirju inglise keeles- M- 2.75, SD- 1.69 (2g) Kasutan telefonirakendusi, mis minu arvates aitavad kaasa mu inglise keele kirjutamisoskusel e- M- 2.25, 2.01 (2h) Saadan ingliskeelseid sõnumeid oma</p>	<p>(3a) Mängin videomänge, mis aitavad kaasa mu inglise keele rääkimisoskusel e- M- 5.50, SD- 1.32 (3b) Võtan osa välismaistest programmidest, et arendada oma inglise keele rääkimisoskust- M- 5.31, SD- 1.14 (3c) Võtan osa inglise keele kursustest, et harjutada inglise keeles rääkimist- M- 4.63, SD- 1.89 (3d) Suhtlen turistidega ühiskondlikus elus- M- 4.38, SD- 1.45 (3e) Räägin inglise keelt emakeelena kõnelevate inimestega- M- 4.00, SD- 1.97 (3f) Kasutan telefonirakendusi, mis minu arvates aitavad kaasa mu inglise keele rääkimisoskusel e- M- 3.56, SD- 2.25 (3g) Räägin inglise keelt oma sõpradega-</p>	<p>(4a) Mängin videomänge, mis aitavad kaasa mu inglise keele kuulamisoskusele- M- 5.13, SD- 1.71 (4b) Kuulan ingliskeelset raadiot- M- 4.94, SD- 1.81 (4c) Vaatan filme/sarju/animatsioone emakeelsete subtiitritega- M- 4.00, SD- 1.90 (4d) Kuulan ingliskeelseid taskuhäälinguid- M- 3.63, SD- 2.09 (4e) Kasutan telefonirakendusi, mis minu arvates aitavad kaasa mu inglise keele kuulamisoskusele- M- 2.81, SD- 2.32 (4f) Vaatan ingliskeelseid telekanaleid- M- 2.75, SD- 2.14 (4g) Kuulan laulude sõnu ning õpin nende tähendusi- M- 2.56, SD- 1.86 (4h) Vaatan filme/sarju/animatsioone ingliskeelsete subtiitritega- M- 1.88, SD- 1.20 (4i) Vaatan ingliskeelseid videoid ja klippe- M- 1.31, SD- 0.60 (4j) Kuulan ingliskeelset muusikat- M- 1.19, SD- 0.54</p>
--------------------------	---	---	---	---

(1j) Loen
sotsiaalmeedia
lehtedel
ingliskeelseid
tekste- M- 1.44,
SD- 1.03

sõpradele- M-
2.06, SD- 1.69

M- 2.13, SD-
1.71

Humanitaar- ja sotsiaainete õpetamine põhikoolis	1b- M- 5.67, SD- 0.72 1g- M- 5.13, SD- 0.99 1a- M- 4.60, SD- 1.80 1c- M- 4.33, SD- 1.50 1d- M- 4.27, SD- 1.67 1f- M- 3.53, SD- 2.00 1e- M- 3.47, SD- 2.13 1h- M- 2.33, SD- 1.84 1i- M- 1.73, SD- 1.03 1j- M- 1.67, SD- 1.29	2a- M- 5.80, SD- 0.56 2c- M- 5.53, SD- 1.13 2b- M- 4.87, SD- 1.55 2f- M- 4.80, SD- 1.42 2d- M- 4.71, SD- 1.55 2e- M- 4.20, SD- 1.90 2g- M- 3.93, SD- 1.98 2h- M- 3.8, SD- 2.21	3b- M- 5.60, SD- 1.06 3c- M- 5.27, SD- 1.64 3a; 3d- M- 5.00, SD- 1.65; M- 5.00, SD- 1.56 3e- M- 4.93, SD- 1.33 3f- M- 4.73, 1.87 3g- M- 2.80, SD- 1.93	4b- M- 5.47, SD- 0.83 4d- M- 4.87, SD- 1.36 4a- M- 4.80, SD- 1.61 4f- M- 4.73, SD- 1.71 4e- M- 4.13, SD- 2.13 4c- M- 3.53, SD- 1.88 4g- M- 3.00, SD- 1.89 4h- M- 2.33, SD- 1.68 4i- M- 2.00, SD- 1.56 4j- M- 1.4, SD- 0.63
Keeleõpetaja mitmekeelses koolis	1a- M- 5.75, SD- 0.46 1b- M- 5.13, SD- 1.36 1d; 1e; 1f- M- 4.38, SD- 1.41; M- 4.38, SD- 1.69; M- 4.38, SD- 1.60 1j- M- 4.25, SD- 2.19 1c- M- 4.00, SD- 1.85 1g- M- 3.75, SD- 2.12 1h- M- 3.38, SD- 2.13 1i- M- 3.25, SD- 2.25	2a- M- 5.63, SD- 1.06 2b- M- 5.38, SD- 1.06 2d- M- 5.13, SD- 1.46 2c- M- 5.00, SD- 1.61 2f; 2g- M- 4.63, SD- 1.77; M- 4.63, SD- 1.51 2e; 2h- M- 4.50, SD- 1.85; M- 4.50, SD- 2.00	3a- M- 5.75, SD- 0.46 3c- M- 5.38, SD- 1.19 3d- M- 5.13, SD- 0.99 3b- M- 5.00, SD- 0.93 3f- M- 4.88, SD- 1.36 3e- M- 4.75, SD- 1.58 3g- M- 3.75, SD- 1.75	4a- M- 5.63, SD- 0.74 4d- M- 5.50, SD- 1.41 4e- M- 4.75, SD- 1.39 4b- M- 4.50, SD- 1.69 4c- M- 4.13, SD- 1.89 4f- M- 3.75, SD- 2.19 4g- M- 3.50, SD- 2.45 4h- M- 3.13, SD- 2.03 4i; 4j- M- 2.75, SD- 2.25; M- 2.75, SD- 1.91

Klassiõpetaja	1b- M- 5.00, SD- 1.48 1a- M- 4.83, SD- 1.70 1c- M- 4.67, SD- 1.50 1g- M- 3.75, SD- 1.86 1d- M- 3.58, SD- 1.38 1e- M- 3.50, SD- 2.39 1f- M- 3.25, SD- 2.22 1h- M- 2.25, SD- 1.29 1i- M- 1.92, SD- 1.51 1j- M- 1.58, SD- 1.16	2a- M- 5.83, SD- 0.58 2d- M- 5.67, SD- 0.78 2b- M- 4.83, SD- 1.70 2c- M- 4.75, SD- 1.96 2f- M- 4.25, SD- 2.14 2e- M- 4.00, SD- 2.09 2h- M- 3.75, SD- 2.01 2g- M- 3.00, SD- 2.13	3b- M- 5.82, SD- 0.45 3c- M- 5.55, SD- 1.34 3d- M- 5.09, SD- 0.84 3a- M- 5.08, SD- 1.62 3e- M- 4.17, SD- 2.12 3f- M- 3.18, SD- 2.24 3g- M- 2.73, SD- 2.00	4b- M- 5.73, SD- 1.34 4d- M- 5.09, SD- 2.17 4a; 4f- M- 4.73, SD- 1.79; M- 4.73, SD- 1.79 4c- M- 4.45, SD- 2.07 4g- M- 3.45, SD- 2.28 4e- M- 3.36, SD- 2.17 4h- M- 2.00, SD- 1.22 4i- M- 1.91, SD- 1.22 4j- M- 1.27, SD- 0.00
Koolieelse lasteasutuse õpetaja	1b- M- 5.24, SD- 1.39 1a- M- 5.16, SD- 1.57 1g- M- 4.68, SD- 1.31 1c- M- 4.44, SD- 1.64 1d- M- 4.28, SD- 1.46 1f- M- 4.00, SD- 1.53 1h- M- 3.68, SD- 1.86 1e- M- 3.24, SD- 1.76 1i- M- 3.08, SD- 1.80 1j- M- 2.88, SD- 1.72	2a- M- 6.00, SD- 0.00 2d- M- 5.50, SD- 0.41 2c- M- 5.46, SD- 1.22 2b- M- 5.38, SD- 1.21 2e; 2f- M- 5.33, SD- 1.33; M- 5.33, SD- 1.33 2h- M- 5.00, SD- 1.94 2g- M- 4.08, SD- 1.75	3c- M- 5.88, SD- 0.00 3b- M- 5.79, SD- 0.41 3a- M- 5.67, SD- 0.00 3d- M- 4.92, SD- 0.75 3e- M- 4.71, SD- 0.98 3f- M- 4.21, SD- 1.26 3g- M- 4.04, SD- 2.32	4a; 4b- M- 5.21, SD- 1.21; M- 5.21, SD- 1.17 4d- M- 4.79, SD- 1.21 4f- M- 4.38, SD- 0.98 4e- M- 3.88, SD- 2.34 4g- M- 3.42, SD- 1.60 4c- M- 3.17, SD- 1.79 4h- M- 3.04, SD- 2.17 4i- M- 2.92, SD- 2.17 4j- M- 1.79, SD- 2.00

<p>Koolieelse lasteasutuse õpetaja mitmekeelses õppekeskkonnas</p>	<p>1a- M- 5.02, SD- 1.55 1b- M- 4.98, SD- 1.58 1g- M- 4.79, SD- 1.49 1c- M- 4.76, SD- 1.46 1d- M- 4.17, SD- 1.59 1e- M- 3.98, SD- 1.80 1h- M- 3.83, SD- 1.85 1f- M- 3.67, SD- 1.69 1j- M- 3.38, SD- 1.79 1i- M- 3.12, SD- 1.73</p>	<p>2a- M- 5.73, SD- 0.00 2c- M- 5.48, SD- 0.00 2d- M- 5.35, SD- 0.71 2f- M- 5.26, SD- 0.35 2b- M- 5.25, SD- 0.00 2h- M- 5.20, SD- 0.35 2e- M- 5.18, SD- 0.76 2g- M- 4.45, SD- 0.74</p>	<p>3a- M- 5.66, SD- 0.35 3b- M- 5.56, SD- 0.89 3c- M- 5.40, SD- 0.00 3d- M- 5.27, SD- 1.19 3e- M- 5.05, SD- 0.35 3f- M- 4.50, SD- 0.74 3g- M- 4.39, SD- 1.19</p>	<p>4a- M- 5.61, SD- 0.00 4d- M- 5.29, SD- 0.35 4b- M- 5.05, SD- 0.35 4e- M- 4.29, SD- 0.53 4f- M- 3.78, SD- 1.69 4h- M- 3.56, SD- 1.58 4g- M- 3.54, SD- 0.76 4c- M- 3.00, SD- 1.73 4i- M- 2.80, SD- 1.67 4j- M- 2.15, SD- 2.20</p>
<p>Loodus- ja reaalinete õpetamine põhikoolis</p>	<p>1c- M- 4.56, SD- 1.51 1e- M- 4.33, SD- 1.94 1a- M- 4.22, SD- 1.86 1b- M- 3.89, SD- 2.03 1g- M- 3.78, SD- 1.86 1f- M- 3.11, SD- 1.36 1d- M- 2.78, SD- 1.56 1h- M- 2.00, SD- 1.32 1j- M- 1.44, SD- 0.73 1i- M- 1.33, SD- 0.50</p>	<p>2a- M- 6.00, SD- 0.00 2d- M- 5.00, SD- 2.00 2c- M- 4.56, SD- 1.74 2b- M- 4.44, SD- 1.74 2h- M- 4.22, SD- 2.05 2e; 2f- M- 4.00, SD- 2.24; M- 4.00, SD- 1.73 2g- M- 3.67, SD- 1.94</p>	<p>3b; 3c- M- 6.00, SD- 0.00; M- 6.00, SD- 0.00 3a- M- 5.50, SD- 1.63 3d- M- 5.38, SD- 1.17 3f- M- 4.88, SD- 1.76 3e- M- 4.38, SD- 1.52 3g- M- 4.00, SD- 2.34</p>	<p>4b- M- 5.11, SD- 1.69 4a- M- 4.89, SD- 1.96 4d- M- 4.22, SD- 1.72 4e- M- 3.67, SD- 2.00 4g- M- 3.33, SD- 2.12 4f- M- 3.00, SD- 1.66 4i- M- 1.78, SD- 0.83 4h- M- 1.56, SD- 0.73 4j- M- 1.33, SD- 1.00</p>

Õpetaja- haridus	1g- M- 4.25, SD- 1.50 1b- M- 4.00, SD- 2.16 1a; 1e- M- 3.75, SD- 2.22; M- 3.75, SD- 2.22 1c- M- 3.50, SD- 1.73 1d; 1f- M- 3.25, SD- 2.22; M- 3.25, SD- 1.50 1h- M- 2.00, 0.82 1j- M- 1.75, SD- 1.75 1i- M- 1.50, SD- 1.00	2a- M- 5.75, SD- 0.50 2c- M- 5.25, SD- 0.96 2b- M- 4.75, SD- 1.89 2d- M- 4.50, SD- 1.29 2e, 2f, 2g- M- 4,25, SD- 1.50; M- 4.25, SD- 2.36; M- 4.25, SD- 2.22 2h- M- 3.75, SD- 2.06	3b- M- 5.50, SD, 1.00 3c- M- 5.25, SD- 0.96 3a;3d- M- 4.75, SD- 1.89; M- 4.75, SD- 1.26 3e- M- 4.25, SD- 1.71 3f- M- 4.00, SD- 2.16 3g- M- 3.25, SD- 1.50	4b; 4d- M- 5.50, SD- 1.00; M- 5.50, SD- 0.58 4a- M- 5.00, SD- 2.00 4e- M- 4.50, SD- 1.73 4g- M- 4.00, SD- 1.41 4f- M- 2.75, SD- 1.71 4c- M- 2.50, SD- 1.73 4h- M- 2.00, SD- 1.41 4i- M- 1.75, SD- 1.50 4j- M- 1.00, SD- 0.00
Põhikooli mitme aine õpetaja	1a- M- 4.92, SD 1.97 1b- M- 4.17, SD- 1.99 1g- M-4.08, SD- 1.73 1e- M- 4.00, SD- 2.21 1c- M- 3.67, SD- 1.67 1f- M- 3.50, SD- 1.98 1d- M- 3.08, SD- 1.50 1h; 1j- M - 3.00, SD- 1.81; M- 3.00, SD- 2.21 1i- M- 2.75, SD- 2.09	2c- M- 5.17, SD- 1.75 2a- M- 5.00, SD- 1.76 2d- M- 4.83, SD- 1.47 2f- M- 4.58, SD- 1.93 2b- M- 4.42, SD- 2.19 2g; 2h- M- 4.25, SD- 2.22; M- 4.25, SD- 2.00 2e- M- 4.00, SD- 1.91	3b; 3c- M- 5.42, SD- 1.24; M- 5.42, SD- 1.44 3a- M- 5.00, SD- 1.86 3f- M- 4.75, SD- 2.09 3d- M- 4.08, SD 1.73 3e- M- 3.75, SD- 2.05 3g- M- 3.50, SD- 2.15	4a- M- 5.00, SD- 1.86 4e- M- 4.67, SD- 2.10 4d- M- 4.50, SD- 2.28 4b- M- 3.92, SD- 2.27 4f- M- 3.42, 2.06 4c- M- 3.08, SD- 1.88 4h- M- 2.75, SD- 2.26 4g- M- 2.33, SD- 1.43 4i- M- 2.17, SD- 1.53 4j- M- 1.17, SD- 0.39

Märkused: Esimeses reas on väited lühendatult välja kirjutatud. Täispikad väited leiab tabelist 5. Järgnevates ridades on samad väite vastavalt numbrite ja tähtedega ära tähistatud. Välja on toodud aritmeetiline keskmine (M) ja standardhälve (SD). Numbrid on ümardatud sajandiku täpsusega. Üliõpilaste kasutamise tihedus suureneb aritmeetilise keskmise arvu vähenedes.

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Meie, Cristijanne Manninen ja Elis Rosenthal,

(autori nimi)

1. anname Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) meie loodud teose Õpetajakoolituse üliõpilaste arvamused oma inglise keele taseme kohta ning võimaluste ja vajalikkuse kohta inglise keele arendamiseks väljaspool ülikooli,

(lõputöö pealkiri)

mille juhendaja on Kristel Ruutmets,

(juhendaja nimi)

reprodutseerimiseks eesmärgiga seda säilitada, sealhulgas lisada digitaalarhiivi DSpace kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni.

2. Anname Tartu Ülikoolile loa teha punktis 1 nimetatud teos üldsusele kättesaadavaks Tartu Ülikooli veebikeskkonna, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace kaudu Creative Commons'i litsentsiga CC BY NC ND 3.0, mis lubab autoritele viidates teost reprodutseerida, levitada ja üldsusele suunata ning keelab luua tuletatud teost ja kasutada teost ärieesmärgil, kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni.
3. Oleme teadlikud, et punktides 1 ja 2 nimetatud õigused jäävad alles ka autoritele.
4. Kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei riku me teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse õigusaktidest tulenevaid õigusi.

Cristijanne Manninen & Elis Rosenthal

18.05.2022